

En ständig kamp

I april besökte jag de västahariska flyktinglägren under fem dagar. Där försökte jag bland annat bilda mig en uppfattning om de västahariska kvinnornas situation.

De västahariska kvinnorna har haft en viktig roll. Under kriget var det männen som deltog i striderna medan kvinnorna i mannens frånvaro blev familjens överhuvud och måste utföra en lång rad traditionellt manliga arbetsuppgifter som att till exempel bygga hus. Detta ökade ansvar gjorde kvinnorna starkare och gav dem ett ökat självförtroende.

Idag är det inte längre krig och i exilen finns alltid en tendens till isolering. Exil blir ett kulturellt isolat. Det finns naturligtvis influenser utifrån. Barn och ungdomar skickas till Spanien som sommarbarn. Därmed påverkas även de västahariska kvinnorna och familjernas kultur från den moderna världen. Men trots detta är det tydligt att religionen och traditionen idag präglar kvinnornas vardag.

Jag kunde se vissa likheter med de flyktinglägren i norra Irak/irakiska Kurdistan, där jag själv levde som flykting i fler år. Det kurdiska samhället i Iran på andra sidan gränsen förändrades för varje år, medan vi levde efter normer och värderingar, som gällde när vi lämnade Iran. Detta fenomen drabbar alla som lever i diasporan.

De västahariska kvinnorna har förmått männen, familjerna, de religiösa institutionerna och deras företrädare och andra grupper i det västahariska samhället att lyssna till deras krav. Att tillgodoses dem är dock inte lätt under de rådande omständigheterna. Folket i lägren lider under förhållanden som knappast kan kallas människovärdiga – de ständiga sandstor-

marna, brist på vatten, medicin, sjukvård, mödravård, tandvård och barnomsorg. Det råder brist på praktiskt taget allt.

Kvinnorna deltar i det politiska livet och har erövat vissa poster. Man har en kvinnlig kulturminister. Det finns kvinnor på flera poster inom Polisario. Kvinnornas kamp för sina rättigheter kommer förhoppningsvis att intensifieras, när det västahariska folket återvänt till sitt hemland.

Det finns stora likheter med kvinnornas situation med andra folk som lever under likartade villkor, t ex de kurdiska och palestinska kvinnorna. I samtliga dessa fall deltar kvinnorna i kampen för befrielse. De för en kamp för nationell självbestämmanderätt. Men samtidigt måste de föra en kamp för kvinnornas emancipation. Denna tendens är idag klar och tydlig bland de västahariska kvinnorna och de har haft vissa framgångar.

Det politiska läget i Nordafrika har påverkat säkerhetsläget i Sahara avsevärt. Stora mängder vapen finns i området efter Natos Libyeninsats. Västaharierna som hittills varit förskonade från våldsamheter i de kringliggande länderna, befinner sig nu i en osäkrare omgivning.

Det är slående hur världssamfundet låtit bli att ta sitt ansvar i Västsahara. Ekonomiskt starka och politiskt mäktiga stater har i strid med folkrätten stött Marockos ockupation av Västsahara. De har bemött det västahariska folket med liknöjdhet och tystnad.

Folkomröstningen måste genomföras snarast. Sverige måste spela en aktiv roll i den processen.

AMINEH KAKABAVEH

Amineh Kakabaveh,
riksdagsledamot Vänsterpartiet